

Lwowska kolekcja szkiców teatralnych Andrzeja Pronaszko: problem atrybucji.

Znakomity artysta Andrzej Pronaszko (1888–1961) jest wybitnym reprezentantem polskiej sztuki awangardowej pierwszej połowy XX wieku. Po ukończeniu studiów artystycznych i uzyskaniu wykształcenia w Krakowie artysta ostatecznie określa swoje upodobania artystyczne, preferując estetyczne koncepcje sztuki awangardowej. Bierze aktywny udział w działalności różnych grup i organizacji artystycznych: najpierw w grupie Formistów (1917–1922), później w grupie Praesens (1926–1930), które skupiają głównie architektów, malarzy i rzeźbiarzy o konstruktywistycznym rodowodzie i zajmują się popularyzacją kierunków awangardowych w sztuce plastycznej. W 1932 roku Pronaszko zostaje prezesem Lwowskiego Związku Zawodowego Artystów-Plastyków, który zrzeszał wtedy „Artes”, „Grupe X-ciu” i „Nową Generację” i którego działalność skierowana była na promowanie sztuki współczesnej.

Twórcze eksperymenty Pronaszki przeprowadzane były w różnych dziedzinach i formach, jednak reformatorskie podejście do koncepcji artystycznych w zakresie projektowania w przestrzeni stosowane było głównie w scenografii. W niniejszym artykule dokonano próby zapoznania się z dorobkiem twórczym słynnego artysty przechowywanym w zbiorach Lwowskiej Narodowej Biblioteki Naukowej im. W. Stefanyka NAN Ukrainy oraz ze zbiorów graficznych zgromadzonych w Muzeum Etnografii i Rzemiosła Artystycznego Instytutu Narodoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.

Lwowska kolekcja Biblioteki im. Stefanyka składa się z prac pochodzących z okresu nowatorskich eksperymentów artystów, przejścia od malarstwa dekoracyjnego w kierunku architektonicznej scenografii przestrzennej. Eksperymenty twórcze Pronaszko realizował (wspólnie z W. Horzycą, L. Schillerem) na scenie Teatru Wielkiego we Lwowie w latach 1932–1937. Krytycy teatru określają ten okres jako najbardziej płodny i dojrzały w scenograficznej twórczości artysty.

Kolekcja składa się ze szkiców do scenografii „Kleopatry” C.K. Norwi-da oraz rysunków kostiumów teatralnych do „Snu nocy letniej” W. Shakespear, „Snu srebrnego Salomei” J. Słowackiego, „Orfeusza w piekle”

Offenbacha. Szkice wykonane są w różnych technikach, tylko niektóre z prac są sygnowane oraz bardzo różnią się stylistycznie.

Natomiast Muzeum Etnografii i Rzemiosła Artystycznego posiada w swych zbiorach niedawno odnalezione dzieła, które stanowią część zachowanej kolekcji Muzeum Teatralnego w Warszawie. Szkice dekoracji i projekty kostiumów do znanej sztuki „Achilles” S. Wyspiańskiego i komedii „Cyrulik sewilski” Beaumarchais’go zrobione zostały przez Andrzeja Pronaszkę wspólnie z bratem w Teatrze im. Bogusławskiego w Warszawie w sezonie 1925–1926.

W artykule podjęto próbę analizy cech kompozycyjnych i stylowych kostiumów teatralnych w kontekście poszukiwań europejskiego teatru awangardowego.